

Bakalářská práce: Pražské raně barokní oltáře

Jméno a příjmení (student): Jan Kolář

Vedoucí práce: PhDr. Martin Zlatohlávek PhD.

Posudek vedoucího práce:

Autor zde předkládá „opravenou verzi“ své bakalářské práce, protože její původní podobu minulý rok neobhájil. Zachoval celou její strukturu, to znamená, že po historickém rámci, v němž načrtl politickou, společenskou a kulturní situaci v Čechách během 17. století, se věnoval stručnému vývoji a typologii oltáře a navázal vlastním tématem, pražskými raně barokními oltáři, které časově rozdělil do tří etap, v nichž základním dělícím je Třicetiletá válka. Připojil též medailony několika umělců, kteří se podíleli na tvorbě těchto oltářů.

Obecně nad celou novou verzí práce lze konstatovat, že ji autor spíše zjednodušil, než aby důkladněji přihlédl k námitkám, které minule vznesl především oponent. Přehled literatury zachytil jen ve dvou odstavcích, aniž by učinil soustředěnějšího hodnocení. Základní práci Josefa Brauna o vývoji oltáře z roku 1924 jistě v ruce neměl a cituje ji ze sekundární literatury. Také se nezabýval další novější literaturou, ať o oltáři samotném nebo o liturgii, která se změnila po tridentském koncilu a měla vliv na uspořádání oltáře. Zde mám na mysli práce Johany Bronkové. Téma, které si autor zvolil je obsáhlé a hluboce profilované. Pro kvalitní zpracování nelze zůstat pouze u prvoplánového popisu pražských raně barokních oltářů s dobovým zařazením a určením autora těchto děl. V 17. století docházelo k zásadní proměně podoby oltáře, v Praze o to závažněji, že zde proběhla i významná proměna náboženské situace, postupná rekatolizace, v druhé polovině století pak i přijímání tridentských reforem. Autor se však ve svém popisu vývoje a typologie oltáře věnoval celému křesťanskému období, a proto zůstal zase jenom velmi povrchních konstatování přehledového slovníkové typu. Také vlastní kapitola o pražských oltářích má takový charakter. Je vystavěna z poněkud zjednodušujících formulací („raně barokní díla se liší od renesančních děl větší ‚mohutností‘ a členěním plochy se zdobnými prvky“), sestavena je i poněkud zmatečně, což se projeví např. v kapitole 3.2., nazvané Oltáře během Třicetileté války, kde bylo třeba jasněji oddělit zachované oltáře a nezachované, ale známé jen z popisů. Hlavní důraz je pak položen na popis oltářů z období 1648 – 1680. V závěru se ještě autor pokusil o jakési shrnutí a zhodnocení, ovšem i zde zůstal jen u povrchních až banálních výpovědí, které mohou být zavádějící („Interiéry pražských kostelů skrývají jedinečné oltářní památky, které dokazují stupeň umělecké vyspělosti jejich tvůrců.“).

Závěrem lze konstatovat, že autor setrval u poněkud jednoduché verze bakalářské práce. Jistý kus práce je zde odveden, ale vlastní téma vyžaduje pečlivější a přesnější studium, jednak odborné literatury, a to o oltáři samotném a jeho liturgické funkci během 17. století, dále i o pražských oltářích té doby, a pokud literatura chybí, alespoň nahlédnout do archivů, jednak bližším studiem vlastních uměleckých památek. V práci chybí také celkový pohled na oltář jako dílo několika autorů, ale také jako centrální místo v sakrálním prostoru. Škoda, že autor nevyužil celého školního roku, aby se detailněji zaměřil na dopracování svých textů. Proto se nelze ubránit domněnce, že celý přístup k této práci poněkud odbyl.

Doporučuji práci k obhajobě, ale závěry nad ní nechávám pro diskusi posudkové komise.

V Praze dne 25.8.2009

M. Zlatohlávek
podpis vedoucího bakalářské práce

Bakalářská práce: Pražské raně barokní oltáře

Jméno a příjmení (student): Jan Kolář

Vedoucí práce: PhDr. Martin Zlatohlávek PhD.

Posudek vedoucího práce:

Autor svoji práci pojednávající o raně barokních oltářích v Praze rozdělil do šesti kapitol. Po všeobecném úvodu a krátkém historickém přehledu o „českých zemích doby raného baroka“ se nejprve věnoval historii a typologii oltáře vůbec, pak oltářům raného baroka, a poté teprve přistoupil k jádru své práce. Oltáře raného baroka v Praze časově vymezil lety 1600 – 1680. Toto období pak rozdělil na tři etapy: před Třicetiletou válkou (1600 – 1620), během Třicetileté války (1620 – 1648) a po Třicetileté válce (1648 – 1680). První období pojednal velmi stručně, aniž by zmínil jediný konkrétní oltář a zabýval se jeho konkrétní slohovou podobou, případně jejich autory (zde zmínil pouze Rudolfské mistry jako autory oltářních obrazů). Na závěr stručně konstatoval, že „augustiniáni od sv. Tomáše, jezuité od Nejsvětějšího Salvátora a později i obnovovatelé svatovítské katedrály udržovali určitou návaznost a kontinuitu mezi uměleckou produkcí rudolfskou a uměleckou tvorbou vznikající těsně po Bílé hoře“, ovšem bohužel neuvedl v čem a v jakých slohových znacích tato návaznost a kontinuita spočívala. – Poněkud šířeji je pojednána kapitola o oltářích v době Třicetileté války. Zde autor zmiňuje obnovu Svatovítské katedrály a dále nedochované oltáře v kostele sv. Václava na Zderaze a v kostele sv. Rocha na Strahově. U známého oltáře ve Valdštejnském paláci se věnoval především řezbáři A.J. Heidelbergerovi, který na oltář dodal sochy. O struktuře oltáře však pojednáno není. Ostatní pražské oltáře z té doby jsou zaznamenány historicky, protože se většinou nedochovaly jako celky. – Hlavní část práce je pak věnována období po Třicetileté válce, kde se autor zaměřil na oltáře v chrámech P. Marie před Týnem, P. Marie Sněžné, sv. Štěpána a P. Marie Vítězné. Každý z oltářů pak popsal, pokusil se ho pokud možno dobově zařadit a určit autory jak samotné oltářní architektury, tak i sochařské či obrazové výzdoby. V porovnání hlavního oltáře v Týnském chrámu a hlavního oltáře v chrámu P. Marie Sněžné došel k závěru, že druhý jmenovaný je „slohově rozhodným krokem dopředu“, že jeho „oltářní stavba se sochařskou výzdobou směřuje z renesance k ranému baroku“, což se snažil doložit na jednotlivých dekorativních prvcích, ale i na sochařské výzdobě, kterou připisuje Heidelbergerově dílně. O necelých dvacet let pozdější hlavní oltář kostela sv. Štěpána podle autora „odráží již novější pojetí“, které je charakterizováno „celkovým zjednodušením architektury a střízlivějším použitím okrasných prvků“. V kostele P. Marie Vítězné pak autor podtrhl práci Abrahama Stolze a Marka Nonnenmachers. Nonnenmacherovi pak věnoval celou kapitolu jako hlavnímu reprezentantovi raně barokní oltářní tvorby v poslední čtvrtině 17. století.

Tuto práci lze hodnotit jako pouhý přehled zvoleného tématu. Autor se věnoval podrobnějším popisům oltářů až v poslední kapitole, ale i zde čerpal jenom z věcných popisů publikovaných uměleckých památek Prahy. Přestože zmiňuje i jinou, tématicky zaměřenou literaturu, důkladněji ji nezhodnotil a nevyvodil z ní patřičné závěry. Proto také jeho osobní hodnocení je příliš jednoduché, až povrchní. Ve své práci se věnuje době, v níž došlo k zásadním slohovým změnám, které jsou čitelné i na architekturách a vybavení pražských oltářů. Proto zde postrádám formulačně přesnější vymezení tohoto vývoje. I tak se zde autor pokusil zvládnout své téma. Doporučuji práci k obhajobě, ale závěry nad ní nechávám pro diskusi posudkové komise.

V Praze dne 27. 8. 2018

M. Zlatohlávek
.....
podpis vedoucího bakalářské práce